

## **РЕЦЕНЗИЯ**

**от проф. д-р Мария Славова Тенева**

**Тракийски университет, Стара Загора**

**за дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“**

**Област на висше образование: 1. Педагогически науки**

**Професионално направление: 1.2. Педагогика**

**Тема на дисертационния труд: „Съвременни експериментални техники на рисуване в подготовката на студенти от педагогически специалности“**

**Автор на дисертационния труд: Петър Атанасов Петров**

**Научен ръководител: доц. д-р Ани Димова Златева**

### **I. Данни за докторанта и докторантурата**

Петър Атанасов Петров през 1985 г. завършва ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново, специалност „Изобразително изкуство, педагогика и естетика“. През периода 1984-1985 г. работи като дизайнер и художник изпълнител. От 1990 г. до 2016 г. работи като учител по изобразително изкуство в ОУ „Железник“, гимназия „Христо Ботев“, ПМГ „Гео Милев“ – Стара Загора и частно училище „Делфините“. От 2017 г. до настоящия момент работи като асистент по „Педагогика и методика на изобразителните изкуства“ в Педагогически факултет на Тракийски университет, Стара Загора. Със заповед 2477/30.09.2021 г. на Ректора на Тракийски университет, Петър Атанасов Петров е зачислен в докторантура в самостоятелна форма на обучение към катедра „Педагогически и социални науки“ с тема на дисертационния труд „Съвременни експериментални техники на рисуване в подготовката на студенти от педагогически специалности“. Докторантът изпълнява всички задачи от индивидуалния план на обучение, оформя дисертационния труд съобразно изискванията на правилника за развитие на академичния състав и го представя за предварително обсъждане в катедрата на 13.06.2022 г. Докторантът е отчислен с право на защита със заповед 1921/17.06.2022 г. на Ректора на

Тракийски университет. В хода на докторантурата не са допуснати процедурни нарушения.

## **II. Данни за дисертацията**

Дисертационният труд е в обем от 192 страници основен текст и 18 страници приложения. Използвани са 77 литературни източника, от които 63 на кирилица, 6 на латиница, 8 интернет ресурса. Съдържа 30 фигури и 88 таблици. Дисертационният труд е посветен на актуален и значим за педагогическата теория и практика проблем насочен към използването на експериментални техники на рисуване в подготовката на студенти от педагогически специалности. Разработката е базирана на анализ на теоретични източници, проучване на добри практики, представяне на авторска методика и анализ на резултати от експериментално изследване.

Дисертационният труд е структуриран в три глави, изводи, заключение, приноси, ползвана литература и приложения.

**В първа глава** е проучена и анализирана научна литература по изследвания проблем. Направена е историческа ретроспекция на използваните материали и техники в изобразителното изкуство. Представени са идеите на модернизма в изобразителното изкуство, съвременното изкуство и дигитализацията като част от него. Специално внимание е отделено на съвременните изобразителни техники и на съвременните експериментални техники на рисуване, приложими в обучението по изобразително изкуство. Изведена е тяхната специфика в обучението на студенти от педагогически специалности и в обучението на ученици в началното училище. В теоретичен план е представена идеята за включване на интерактивни методи в обучението по изобразително изкуство, което би спомогнало за промяна в диспозицията на двата субекта в процеса на обучение (учител-ученик) по посока на оптимизиране на взаимодействията между тях. Поставен е акцент върху развиващите и творчески възможности на съвременните експериментални техники за рисуване в обучението по изобразително изкуство. В аналитичен план е разкрита взаимовръзка между учебната програма по изобразително изкуство и възможностите, които предоставят изобразителните техники.

**Във втора глава** е представена концептуалната рамка на изследването. Дефинираните обектна и предметна област са в логическа обусловеност. Целесъобразно са дефинирани изследователската цел, задачи и работна хипотеза. Използван е подходящ комплекс от изследователски методи. За анализиране на емпиричните данни от експерименталната дейност са диференцирани критерии и съответни показатели към тях. Добро впечатление прави стремежът на автора да убеди четящия дисертационния труд в двустранната обвързаност между дейността на учителя (преподаване) и дейността на ученика (учене). Той лансира идеята, че професионалната компетентност на учителя оказва влияние върху спецификата на избраната и прилагана от него технология на преподаване в урока. Ефективността на дидактическата технология на урока нюансира ефективността на ученето на учениците и техните постижения. Тази взаимовръзка е представена в дисертацията чрез описание на две авторски методики върху прилагане на едни и същи експериментални техники на рисуване – в обучението на студенти от педагогическите специалности и в обучението на ученици от началното училище и провеждане на експериментална дейност с две целеви групи респонденти. През 2018 г. е проведен експеримент с 21 студенти от педагогически специалности, които се обучават в Педагогически факултет на Тракийски университет. През 2018-2019 г. е проведен експеримент с 23 ученици от I клас, които се обучават в Средно училище „Железник“, гр. Стара Загора. Експерименталната дейност с двете групи респонденти се базира върху разработена авторска методика насочена към прилагане на едни и същи експериментални техники на рисуване в обучението на студентите и на учениците.

**В трета глава** е представен анализ на резултатите от експерименталната дейност проведена с учениците и със студентите от педагогическите специалности. За сравнителен анализ на оценките по определените критерии и показатели се използва статистическия показател за средна аритметична претеглена величина. Резултатите са представени в табличен вид. Числовите данни са подложени на качествен анализ.

Целесъобразността на избора на изследователския проблем и работната хипотеза са обосновани от автора чрез сравнителния анализ на резултатите от експерименталната дейност със студентите и с учениците. Получените

резултати насочват към диференциране на **изводи** в няколко насоки: чрез приложението на експериментални техники на рисуване се провокира по-високо равнище на приобщеност към изкуството, стимулира се творческото въображение, оригиналността на мисленето, подобряват се естетическите качества на изображенията, стимулира се взаимодействието между субектите в процеса на обучение.

### **III. Публикации**

Петър Атанасов Петров представя списък с три публикации по темата на дисертационния труд. Публикациите са реализирани в индексирани списания в България и в чужбина. Чрез тях авторът популяризира своите оригинални идеи и авторската методика за прилагане на експериментални техники на рисуване в обучението на студенти от педагогически специалности и в обучението на ученици от началното училище.

### **IV. Автореферат**

Авторефератът е в обем от 39 страници. Той е в пълно съответствие със съдържанието на дисертационния труд. Обективно представя основните акценти от реализираните изследвания в теоретичен и в емпиричен аспект. В конструктивен план отговаря на изискванията за създаване на такъв вид разработка.

### **V. Научни приноси**

Авторът диференцира научни приноси в теоретичен и в практико-приложен аспект. Приемам изведените от докторанта приноси. Като най-значими откроявам разработената авторска методика за прилагане на експериментални техники на рисуване в обучението на студенти от педагогически специалности и на ученици от началното училище; създаването на авторска система от критерии и показатели за оценка на изследваните явления; обосноваването чрез експериментални изследвания взаимовръзка професионална дейност на учителя (преподаване)-дейност на ученика (учене) в процеса на обучение.

### **VI. Бележки, препоръки**

По отношение на литературния обзор би могло да се помисли за обогатяване на списъка с ползвана литература и за нейното осъвременяване. В дефицит се явява заявената позиция на докторанта по изследвания проблем.

По отношение на представянето на емпиричните резултати от проведения експеримент би било по-целесъобразно резултатите от експерименталната дейност със студентите да предшестват резултатите от експерименталната дейност с учениците. Така би била съобразена хронологията при провеждане на експерименталната дейност, би била акцентирана взаимовръзката професионална компетентност на учителя-ефективност на преподаването-ефективност на ученето.

По отношение на анализа и интерпретацията на емпиричните резултати от експерименталната дейност би могло да се постигне по-голяма задълбоченост. Би било по-целесъобразно динамиката на резултатите, по отделните критерии и показатели, в различни етапи от експерименталната дейност, да се визуализира чрез диаграми, а табличното им представяне да бъде изведено в приложенията на дисертационния труд.

## **VII. Заключение**

Дисертационният труд на Петър Атанасов Петров представя теоретичен обзор на научна литература по изследвания проблем, съдържа авторска методика, критерии и показатели за интерпретация на емпиричните данни, анализира резултати от проведен експеримент, съдържа научни приноси. Дисертационният труд, авторефератът и публикациите са в съответствие с националните наукометрични показатели за придобиване на ОНС „доктор“.

Това ми дава основание да дам положителна оценка и да предложа на Научното жури да присъди на Петър Атанасов Петров образователна и научна степен „доктор“, в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, Научна специалност „Теория на възпитанието и дидактика“

18. 07. 2022 г.

Подпис: .....

/проф. д-р Мария Тенева/